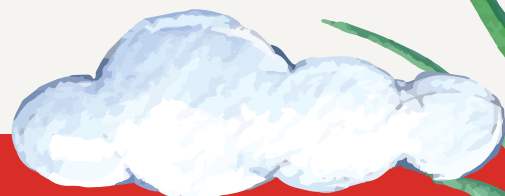
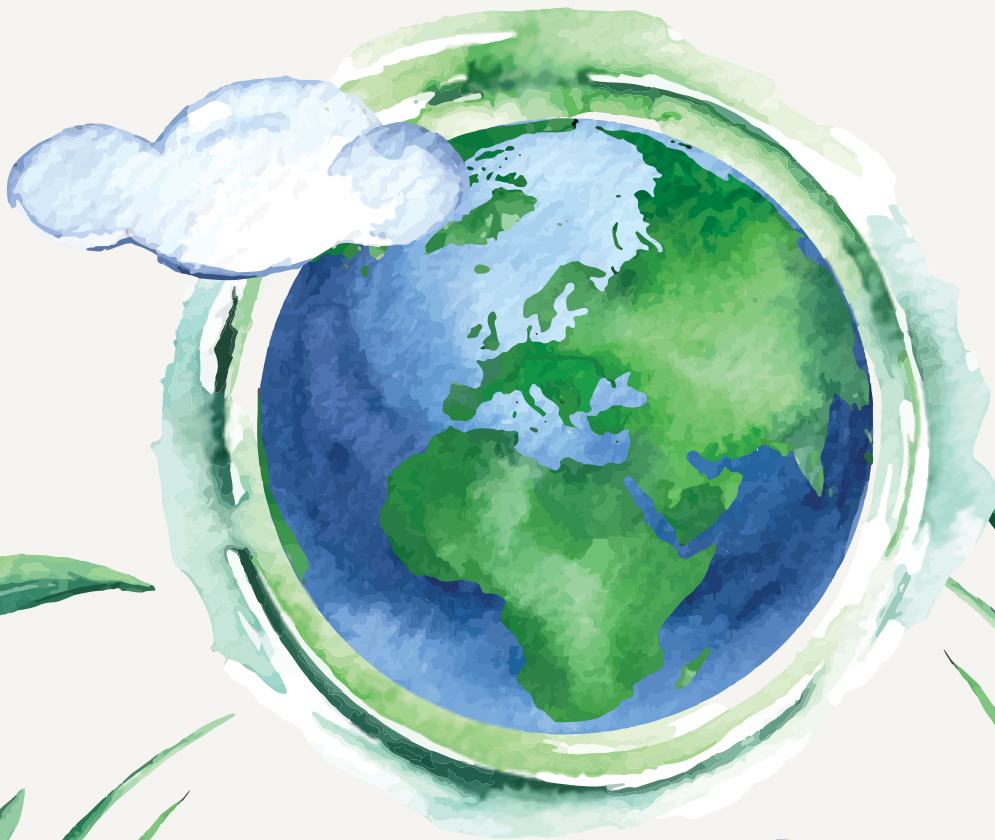

Gelbėkit vaikus

Dienos stovykla

KAI KLIMATAS KINTA

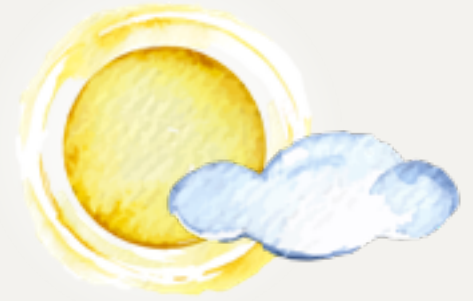
TURINYS

ĮVADAS	3
STOVYKLOS PROGRAMA	4
I Diena. Įvadinė stovyklos diena, susipažinimas su stovyklos formatu ir tikslais	4
II Diena. Klimato kaita: priežastys ir pasekmės Žemės planetai	6
III Diena. Mūsų pasirinkimai, kuriantys pokytį	11
IV Diena. Žygis su misija	14
V Diena. Stovyklos uždarymas	15
PRIEDAI	16
Vaikų rekomendacijos vasaros stovykloms	16
Protmūšio klausimai	17
Papildomos rekomendacijos veikloms ir naudingi informacijos šaltiniai	18
Saugumo užtikrinimas stovyklos metu	22

ĮVADAS

„Nėra planetos B“ Robas Niumanas

Klimato kaita ir jos keliami iššūkiai tampa vis aktualesne mūsų kasdienybės problema. Jaučiame vis ryškesnius klimato kaitos padarinius padarinius, kurie veikia gamtą, biologinę įvairovę, žmonių sveikatą ir socialinę darną tiek visame pasaulyje, tiek Lietuvoje. Pamažu pradedame suprasti, kad už tai, kokioje Žemėje gyvensime patys ir kokią ją paliksime ateities kartoms, esame atsakingas kiekvienas – medžius kertame ar juos sodiname, ar taupome elektros energiją išjungdami nereikalingą šviesą, ar naudojame daugkartinius maišelius?

Visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ dienos stovykla „Kai klimatas kinta“ – tai pažintinė-educacinė stovykla, kurios tikslas – visapusiškai supažindinti vaikus ir skatinti jų smalsumą bei domėjimąsi klimato kaita, jos sukeliama klimato reiškiniais, poveikiu gamtai ir žmonėms, šviesti vaikus apie žmogaus veiksmų poveikį gamtai, ieškant žaismingų ir vaikams lengvai suprantamų formų kalbėti šia nelengva tema.

Šiame rekomendaciniame metodiniame dokumente pateikiame veiklų programą penkių dienų stovyklai. Jos trukmę bei pačias veiklas galite rinktis pagal savo dienos centro galimybes. Galite keisti dienų bei veiklų eiliškumą priklausomai nuo oro ar kitų galimų sąlygų, įtraukti į dienvartarkę kitas Jums žinomas, papildančias veiklas. Bet kuriuo atveju rekomenduojame veiklas rinktis taip, kad vaikai išsamiai susipažintų su klimato kaitos tema, o įgytos žinios ir patirtys stovyklos pabaigoje būtų įprasmintos baigiamuoju, įgytas žinias atspindinčiu projektu. Esant galimybėms, projektą rekomenduojame pristatyti dienos centrą lankančių vaikų tėveliams / globėjams, kaimelio / miestelio ar platesnei bendruomenei (pavyzdžiui, pristatant vaidinimą vaikų tėveliams / globėjams dienos centre, eksponuojant stovyklos veiklų fotografijas vietinėje bibliotekoje, kultūros centre ir pan.).

Esant tinkamoms sąlygoms, rekomenduojame kuo daugiau veiklų vykdyti gryname ore. Jei turite galimybių, stovyklos programą galite praturtinti organizuodami temines ekskursijas, edukacijas / susitikimus su šios srities profesionalais ar kitomis tinkamomis veiklomis (dokumento pabaigoje rasite daugiau naudingų nuorodų ir rekomendacijų veikloms, šaltinių su informacija apie klimato kaitą ir kuo kiekvienas mes galime prisidėti norėdami padėti Žemei kovoti su ja).

„Gelbėkit vaikus“ komanda nuoširdžiai dėkoja Samantai ir Agnei iš Alytaus bei Airidai, Miglei ir Rositai iš Pasvalio už jų vertingas įžvalgas ir patarimus rengiant šią programą. Jų rekomendacijas, pažymėtas ženklu „**VAIKAI REKOMENDUOJA**“, rasite programos tekste ir prieduose.

STOVYKLOS PROGRAMA

I Diena

Įvadinė stovyklos diena, susipažinimas su stovyklos formatu ir tikslais

Ryto ratas. Vaikams susirinkus į dienos centrą, pirmoje dienos pusėje pakvieskite juos į ryto ratą. Jo metu pristatykite vaikams stovyklos temą, tikslus bei planuojamas veiklas. Kartu su vaikais aptarkite susitarimus, kurie galios visos stovyklos metu.

Tuomet ant didelio popieriaus lapo kartu surašykite visą stovyklos programą. Jei turite galimybę – pasitarkite su vaikais, kokias veiklas kurią stovyklos dieną jie norėtų veikti. Siekiant labiau įtraukti vaikus į stovyklos organizavimą, galite pasidalinti pareigomis, atsakomybėmis ar vaidmenimis stovyklos metu (pavyzdžiui, galite pasiūlyti vaikams būti būrio vadu, vadovo dešiniąja ranka arba būti atsakingais už konkrečių dienų organizavimą).

Įvadinis susipažinimas su stovyklos tema – klimato kaita. Antroje dienos pusėje pasikalbėkite su vaikais apie klimato kaitą: sužinokite, ką vaikai jau žino apie klimato kaitą, kas ją sukelia, koks jos poveikis gamtai ir žmonėms. Būkite pasiruošę atsakyti į vaikams kylančius klausimus ar tiesiog plačiau papasakoti, kodėl ši tema yra aktuali.

Pradiniam susipažinimui su klimato kaitos tema siūlome rinktis vieną iš šių veiklų:

- **Filmas (arba keletas trumpų filmukų) ir diskusija apie klimato kaitą.** Filmas gali būti bet kokio žanro: animacinis, dokumentinis, meninis. Stovyklos veiklas organizuojantiems vaikų dienos centro vadovams rekomenduojame filmą išsirinkti ir su juo susipažinti prieš prasidedant stovyklai. Rinkitės filmą, kuris būtų įdomus ir tinkamas pagal amžių, įtraukiantis Jūsų dienos centro vaikus. Peržiūrėję filmą, padiskutuokite su vaikais apie jo turinį, užduokite jiems klausimus, pavyzdžiui:
 - Kokia pagrindinė filmo mintis? Kokia filmo žinute norėtumėte pasidalinti su savo draugais?
 - Kaip filmas siejasi su stovyklos tema?
 - Kokius jausmus / mintis / emocijas jums šis filmas sukėlė? Kodėl?
 - Kas labiausiai filme įsiminė / patiko / nepatiko?
 - Ką naujo sužinojote žiūrėdami filmą?

Keletas filmo rekomendacijų:

- „Wall-E. Šiukšlių princo istorija“ (Animacinis, 2008 m.)
([WALL - E. Šiukšlių princo istorija \(Wall-E\) internetu | Go3](#))
- Trumpi edukaciniai „Mokslo sriuba“ filmukai
([mokslo sriuba klimato kaita - YouTube](#))
- „Namai“ (Dokumentinis, 2009 m.)
- Trumpa edukacija apie klimato kaitą (Dokumentinis pasakojimas, 2024 m.)
([Edukacija apie klimato kaitą](#))

- **Protmūšis apie klimato kaitą.** Protmūšį apie klimato kaitą ir įvairius su klimato kaita susijusius reiškinius galite paruošti remiantis mūsų siūlomais klausimais dokumento pabaigoje. Po protmūšio pakvieskite vaikus pasidalinti įspūdžiais, ką naujo / netikėto jie sužinojo, kodėl svarbu yra kalbėti apie klimato kaitą, jos poveikį gamtai, kaip žmogaus veikla sukelia klimato pokyčius.

VAIKAI REKOMENDUOJA

Protmūšį daryti ketvirtą ar penktą stovyklos dieną ir taip visiems kartu patikrinti stovyklos metu įgytas žinias apie klimato kaitą arba kaip vieną iš veiklų trečią stovyklos dieną. Taip pat vaikai, suskirstyti į grupes, gali vieni kitiems sukurti protmūšio klausimus.

- **Svečias – temos ekspertas.** Į Jūsų dienos centrą siūlome pakviesti ekspertą, dirbantį klimato kaitos, gamtos apsaugos ir / ar sveikatos srityje, kuris vaikams pristatytų klimato kaitos temą, klimato kaitos sukeltą žalą gamtai ir / ar žmonių sveikatai bei papasakotų, kaip su klimato pokyčiais kovojama Lietuvoje. Svečias galėtų būti savivaldybės aplinkos apsaugos skyriaus, sveikatos visuomenės biuro ar miškų urėdijos atstovas. Galite pasikviesti du svečius ar daryti dvi edukacijas, orientuotas į jaunesnius bei vyresnius stovyklos dalyvius.

VAIKAI REKOMENDUOJA

Renkantis edukaciją, atsižvelgti į stovyklą lankančių vaikų amžių. Kartais gali būti sunku padaryti edukaciją, kuri būtų įdomi visiems stovyklą lankantiems vaikams. Tai, kas gali būti įdomu mažiems vaikams, vyresniesiems jau gali būti žinoma.

- **Ekskursija.** Jei leidžia galimybės, su klimato kaitos tema galima susipažinti vykstant į ekskursiją. Jei nuspręstumėte rinktis šią veiklą, rekomenduojame aplankyti vieną iš šių vietų:
 - Vilniaus energetikos ir technikos muziejų;
 - saulės ir vėjo jėgainių parką;
 - atliekų rūšiavimo ir perdirbimo centrą;
 - Jūrų muziejų;
 - kitas lokacijas, kuriose vykdomos edukacijos, viešinamos ekspozicijos klimato kaitos tema.

VAIKAI REKOMENDUOJA

Daryti ne vieną trumpą išvyką, o visos dienos ekskursiją, aplankant vieną didesnę muziejų ar kelias lokacijas. Tokią ekskursiją taip pat rekomenduojama organizuoti paskutinę, o ne pirmąją stovyklos dieną.

Dienos pabaigoje, prieš vaikams išvykstant namo, trumpai pakalbėkite apie kitą dieną planuojamas veiklas ir tai, kaip (jeigu reikia) joms pasiruošti. Jeigu visgi stovyklą pradėjote išvykdami į visos dienos ekskursiją, jos įspūdžius ir įgytas žinias su vaikais galite aptarti antrąją stovyklos dieną.

II Diena

Klimato kaita: priežastys ir pasekmės Žemės planetai

Ryto ratas. Kaip ir pirmąją stovyklos dieną, taip ir visas likusias dienas rekomenduojama pradėti ryto ratu. Jo metu pristatykite vaikams šios dienos planuojamas veiklas. Kartu su vaikais prisiminkite stovyklos susitarimus. Galite dieną pradėti ir nuo vaikams pritaikytų mankštos, pavyzdžiui, jogos ar kitų lengvų atsipalaidavimo pratimų. Jei oro sąlygos palankios, mankštą atlikite lauke (mankšta gryname ore rekomenduojame pradėti visas likusias stovyklos dienas. Ją galite pajvairinti, kviesdami vaikus žaisti jų mėgstamas estafetes).

Pirma dienos dalis: eksperimentai

Pirmąją antros dienos dalį siūlome su vaikais atlikti keletą eksperimentų, leisiančių jiems praktiškai susipažinti ir patirti klimato kaitos veiksnius, priežastis ir pasekmes.

Galite atlikti vieną ar kelis iš pateiktų eksperimentų (daugiau jų pavyzdžių rasite dokumento pabaigoje).

DEBESIS STIKLAINYJE

Ko Jums reikės?

- Stiklainio ar kito indo uždengiamu viršumi (mes naudojome vazą)
- Šilto vandens
- Degtuko
- Atvėsintos lėkštės ar kito daikto stiklainiui uždengti

Eksperimento atlikimo eiga:

1. Pripilkite į stiklainį šilto vandens ir pamaišykite.
2. Uždekite degtuką, užpūskite ir greitai įmeskite į vandenį.
3. Skubiai uždenkite atvėsinta (stikline) lėkšte - puikiai tiks ir metalinis dangtis nuo formos pyragui gaminti, atvėsintas šaldiklyje. (Taip pat galite naudoti lėkštę, ant kurios yra susiformavusio ledo).
4. Stebėkite, kaip stiklainyje susidaro vandens garų debesis! Dabar galite nuimti lėkštę, kad geriau viską matytumėte.

Kas vyksta?

Vandens garai maišosi su degtuko dūmų dalelėmis. Pasiekę šaltą stiklainio dangtį garai atvėsta ir susikondensuoja, suformuodami debesį. Tai toks pats procesas, koks vyksta lauke, tik tos dalelės, su kuriomis maišosi vandens garai, gali būti daugelis dalykų, ne tik dūmai (dulkės, tarša ir t. t.)

Šis eksperimentas puikiai parodo vaikams, kaip susiformuoja debesis bei gali būti įdomus būdas geriau suprasti skirtumą tarp orų ir klimato. Orai – tai trumpalaikės atmosferos sąlygos (dažnai kintančios, pvz. dienomis, savaitėmis), o klimatas – tai ilgalaikiai temperatūros, kritulių ir

atmosferos sąlygų pokyčiai (pokyčiai stebimi ir matuojami dešimtmečiais, šimtmečiais). Debesų formavimasis yra greitas ir dažnai kintantis (viena diena gali būti debesuota, o kita – saulėta). Tai parodo, jog kasdieniai orai negali būti naudojami klimato kaitai apibūdinti ar iliustruoti.

ŠILTNAMIO EFEKTAS

Ko reikės?

- Dviejų stiklainių ar vazų
- Dviejų termometrų
- Ko nors vienos iš vazų uždengimui (mes naudojome aliuminio foliją)
- Šviesos šaltinio (tinka ir saulė)

Eksperimento atlikimo eiga:

1. Įdėkite termometrus į vazas ir uždenkite vieną vazą.
2. Palikite vazas apšviestoje vietoje (saulėje arba po lempa).
3. Po kelių valandų patikrinkite, kaip pasikeitė temperatūra.

Kas vyksta?

Uždengtoji vaza mėgdžioja šiltnamio efektą. Orą šildo šviesos šaltinis, tačiau, priešingai nei neuždengtoje vazoje, sušilęs oras neturi kur išsisklaidyti. Tad jis vis šyla!

Šis eksperimentas parodo, kaip Žemę veikia šiltnamio efektas ir kaip šį efektą sukeliančios dujos sukelia globalinį atšilimą.

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos neleidžia saulės spinduliams išeiti iš atmosferos, taip sušildydamos Žemę. Žmonijos veiklos, tokios, kaip, pavyzdžiui, iškastinio kuro deginimas energijos gaminimui ar transportavimui, prisideda prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų augimo.

Šiuo eksperimentu vaikams nesunkiai parodysite ir paaiškinsite, kaip žmonės prisideda prie globalinio atšilimo.

TIRPSTANTIS LEDAS

Ko reikės?

- Permatomo indo
- Daikto, kuris inde atvaizduos žemės gabalėlį (tai gali būti akmuo, molio ar plastilino gabalas, medžio kaladėlė)
- Vandens
- Ledo gabalėlio

Eksperimento atlikimo eiga:

1. Įdėkite „žemę“ į indą su vandeniu.
2. Tada uždėkite ledo gabalėlį ant žemės viršaus. Stebėkite vandens lygį inde.
3. Tiesiog palaukite, kol ledas ištirps ir pažiūrėkite, kaip pasikeitė vandens lygis. (Ar vandens lygis pakilo? Ar padidėjo „žemės“ dalis, kuri yra po vandeniu?)

Kas vyksta?

Tirpstantis ledas atvaizduoja ledo tirpimą Arkties jūroje. Tai parodo, kaip paveikiamas jūros lygis ir

pakrantėse gyvenančios bendruomenės.

Paaškindami vaikams, taip pat galite susieti šį eksperimentą su eksperimentu apie šiltnamio efektą. Žemė šyla, todėl tirpsta daugiau ledo, o tai veikia jūros lygį, būtent taip, kaip matėte eksperimente.

Šių eksperimentų internete ieškokite: [Klimato kaita: mokomieji moksliniai eksperimentai vaikams](#)

VAIKAI REKOMENDUOJA

Iš anksto pasidomėti, ar vaikai nėra jau darę tokių eksperimentų. Rekomenduojama daryti tuos eksperimentus, kurių vaikai dar nėra bandę.

Antra dienos dalis: piešinių ar plakatų kūrimas

Antrąją šios dienos dalį skirkite piešinių ar plakatų kūrimui tema „Kaip gali atrodyti mūsų Žemė po 100 metų, jei nieko nekeisime“. Piešinius ar plakatus kurti vaikai gali individualiai ar mažose grupelėse. Ši veikla - puikus būdas padėti vaikams suprasti klimato kaitos, taršos ir žmogaus veiklos padarinius Žemės ateičiai, skatinti kūrybiškai išreikšti savo mintis apie galimus pasaulio pokyčius ir pakviesti juos diskusijai apie sprendimus, kuriuos galime priimti jau dabar.

Jei leidžia oro sąlygos ir turite galimybę veiklas vykdyti lauke, rekomenduojame piešinių ar plakatų kūrimą organizuoti gryname ore.

Ko reikės?

- Piešimo popieriaus ar konferencinio popieriaus lapų
- Flomasterių, pieštukų, kreidelių ar kitų piešimo priemonių
- Klijų, žirklių
- Atliekų perdirbimui (jei norėsite naudoti kaip koliažo medžiagą)
- Jei reikia, pavyzdinių iliustracijų / plakatų (galima atsinešti ar parodyti ekrane)
- Pledukų, jei rinksitės veiklą vykdyti lauke

Veiklos formatai:

- Individualus darbas (vaikai individualiai kuria piešinį ar plakatą pasirinkta tema arba visi dirba ta pačia bendra tema (pvz., „Žemė be vandens“) arba pasirenka vieną iš siūlomų idėjų (žr. toliau).
- Grupinis darbas / komandos kūryba (vaikai dirba 2–5 asmenų grupėse. Kiekviena grupė kuria bendrą plakatą, kuriame vaizduoja vieną pasirinktą situaciją. Galima pasiskirstyti atsakomybėmis: kas piešia, kas rašo šūkius, kas pristatys komandą ir bendrą darbą).

VAIKAI REKOMENDUOJA

Veiklą organizuoti kaip komandinį darbą, kai vaikai grupelėse piešia piešinius ta pačia tema. Toliau pateikiamos vaikų pasiūlytos temos piešiniams ir plakatams!

Siūlomoms temoms piešiniams ir plakatams:

1. Tirpstantys ledynai:

- Ledynai tirpsta, kyla jūros lygis.
- Miestai panirę po vandeniu.
- Gyvūnai (pvz., baltieji lokiai) praranda namus.
- Mažėja gyvybės šaltinių.

Šūkio idėja: „Kai tirpsta ledas – tirpsta ir viltis!“

2. Žemė be vandens:

- Išdžiūvusios upės ir ežerai.
- Gyvūnai ir žmonės kovoja dėl vandens lašo.
- Dykumos ten, kur anksčiau augo miškai.

Šūkio idėja: „Be vandens nėra gyvenimo – saugokime kiekvieną lašą!“

3. Išsiveržęs ugnikalnis – gamtos galia:

- Ugnikalnių išsiveržimai dėl klimato kaitos padarinių.
- Pelenais užkloti miestai, griūvantys pastatai.
- Ugnis ir dūmai – pavojus gamtai ir žmonėms.

Šūkio idėja: „Gamta atsilygina – būkime atsakingi prieš ją“

4. Žemė po 100 metų, jei žmonės šiukšlina:

- Gatvės, miškai, vandenynai – pilni šiukšlių.
- Gyvūnai susipainioję plastike.
- Vaikai žaidžia šiukšlių kalnuose.
- Miestai po kupolais – kvėpuoti įmanoma tik su kaukėmis.

Šūkio idėja: „Ar norėtum gyventi šiukšlių pasaulyje?“

Veiklos eiga:

Trumpai pristatykite planuojamą veiklą bei veiklos tikslą (žr. anksčiau pateiktą aprašymą).

Esant poreikiui, parodykite kelias iliustracijas ar nuotraukas (menines vizualizacijas), kaip gali atrodyti pasaulis ateityje.

Veiklos formato ir temos pasirinkimas: kartu su vaikais pasitarkite, kokių formatų įgyvendinsite šią veiklą (individualiai ar grupelėse). Priklausomai nuo veiklos formato, leiskite vaikams pasirinkti temą individualiam darbui arba paskirkite grupėms po vieną temą (kad nesidubliuotų).

Idėjų įgyvendinimas: vaikai piešia, klijuoja, rašo šūkius, kuria istorijas (jei nori).

Skatinkite kūrybiškumą – galima naudoti ne tik pieštukus, bet ir koliažus, laikraščius, šiukšles kaip meno priemonę!

Pristatymas / refleksija:

Kiekvienas vaikas ar komanda trumpai pristato savo darbą: ką pavaizdavo, kokią žinutę nori perduoti.

Grupės diskusija tema: „Kaip galime išvengti tokios ateities?“

Galimi refleksijos klausimai:

- Kokia piešinio / plakato žinutė?
- Ką aš norėčiau pakeisti pasaulyje?
- Ką gali padaryti kiekvienas iš mūsų?
- Kaip atrodytų mano ateitis, jei nieko nekeistume?

Papildomos idėjos:

- Surengti mini parodą vaikų dienos centre ar kitoje erdvėje, jei turite tokią galimybę – pakviesti tėvus, artimuosius, draugus.
- Sukurti meno sieną „Ateities Žemė“ – visi darbai kabinami kartu.
- Balsuoti už kūrybiškiausią, labiausiai informatyvų ar daugiausiai emocijų sukėlusį piešinį / plakatą.

Dienos pabaigoje, prieš vaikams išvykstant namo, trumpai pakalbėkite apie kitą dieną planuojamas veiklas ir tai, kaip (jeigu reikia) joms pasiruošti.

III Diena

Mūsų pasirinkimai, kuriantys pokytį

Ryto ratas. Susibūrę į ratą, kartu su vaikais prisiminkite stovyklos susitarimus. Ryto rato metu pristatykite vaikams temą ir aptarkite su jais, kokią poveikį gamtai ir planetai turi klimato kaita, padiskutuokite apie tai, kokius klimato kaitos mažinimo būdus jie žino, ką kiekvienas gali padaryti, kad klimato kaita ir jos padariniai būtų sumažinti. Pristatykite šios dienos veiklas.

Pirma dienos dalis: žaidimai

Trečiajai stovyklos dienai pateikiame keletą aktyvių žaidimų ir kūrybinių dirbtuvėlių pasiūlymų, kuriuose dalyvaudami vaikai gali įdomiai ir žaismingai susipažinti su veiksmis ir pasirinkimais, kuriais mes kiekvienas galime prisidėti prie klimato kaitos mažinimo.

Pirmoje dienos pusėje siūlome vaikams laiką praleisti žaidžiant stovyklos ir dienos temą atitinkančius žaidimus. Štai keletas mūsų rekomendacijų:

KLIMATO KAITA: PAGAUK KARŠTĮ!

Tikslas: šis žaidimas skatina vaikus būti aktyviais, tuo pačiu metu ugdant suvokimą apie klimato kaitos poveikį pasauliui. Vaikai supranta, kaip klimato kaitos padariniai gali paveikti mūsų gyvenimą ir kaip svarbu imtis veiksmų.

Kaip žaisti:

- Žaidimo metu vienas vaikas atlieka „karščio“ vaidmenį (galima naudoti raudoną kortelę ar drabužius), o kiti turi pabėgti nuo jo (Galima naudoti įvairias kliūtis, pavyzdžiui, kėdes ar žymenis, kad „pabėgti“ būtų sunkiau.)
- Jei „karštis“ (vaikas su raudona kortele) sugauna kitą vaiką, jis turi atlikti užduotį, kuri susijusi su klimato kaita, pavyzdžiui, pasakyti vieną sprendimo būdą, kaip būtų galima kovoti su klimato kaita (pavyzdžiui, vandens, energijos taupymas, važinėjimas dviračiu, vaikščiojimas pėsčiomis ir pan.), jei jokio siūlymo nepateikia – iškrenta iš žaidimo.

MISIJA: IŠGELBĖK PLANETĄ! (KOMANDINIS ŽAIDIMAS)

Tikslas: suprasti taršos mažinimo būdus ir ekologiškus sprendimus.

Kaip žaisti:

Prieš pradėdant žaidimą, supažindinkite vaikus su tiksliais žaidimo taisyklėmis (pavyzdžiui, kas vertins užduočių atlikimą (grupės vadovai, vaikai, ar visi kartu, kaip bus vertinamas originalumas ir pan.) Galite taisykles susikurti kartu su vaikais.

- Suskirstykite vaikus į komandas, kurios taps „Planetos gelbėtojai“.

- Kiekviena komanda gauna „problemų korteles“ (pvz., miškų kirtimas, oro tarša, plastiko atliekos).
- Komandų užduotis – sugalvoti kuo daugiau būdų ir sprendimų, kaip sumažinti gautoje „problemų kortelėje“ nurodytą problemą.
- Sprendimai vertinami pagal realistiškumą ir originalumą.
- Už kiekvieną įgyvendinamą sprendimą komanda gauna 1 tašką. Už kūrybišką ar originalų sprendimą skiriamas papildomas taškas.
- Laimi komanda, surinkusi daugiausia taškų.

Ekologinės estafetės (Sportinis ir edukacinis žaidimas)

Tikslas: lavinti ekologinį sąmoningumą per judrų žaidimą.

Rūšiavimo punktas – dalyviai turi kuo greičiau ir teisingiau išrūšiuoti įvairias atliekas į tinkamus konteinerius, ugdydami supratimą apie atliekų rūšiavimo svarbą ir taisykles.

Ko reikės:

- Imituotų atliekų (gali būti tikri, švarūs, saugūs daiktai (pavyzdžiui, plastikinis butelis, stiklainis, laikraštis, konservų dėžutė, kartoninė dėžutė, kavos puodelis su dangteliu, lemputė, baterija ir pan.) arba jų kopijų iš popieriaus / kartoninių dėžučių).
- Rūšiavimo konteinerių (arba dėžių / krepšių) su aiškiais žymomis:
 - **Mėlynas** – popierius
 - **Geltonas** – plastikas ir metalas
 - **Žalias** – stiklas
 - **Rudas** (nebūtina) – maisto atliekos / kompostas
 - **Pilkas** – mišrios atliekos
 - **Raudonas** (ar specialus) – pavojingos atliekos (pvz., baterijos, lemputės)
- Įrengto starto taško ir rūšiavimo zonos su konteineriais (šalia rūšiavimo zonos sudedamos turimos atliekos).
- Laikmačio, užduoties atlikimo laikui fiksuoti.

Kaip žaisti:

- Suskirstykite vaikus į komandas po 4-6 vaikus.
- Pirmoji komanda išsirikiuoja prie starto taško.
- Pirmasis dalyvis bėga prie rūšiavimo zonos, paima vieną atlieką ir įmeta ją į, jo manymu, teisingą dėžę (konteinerį).
- Grįžta ir perduoda eilę kitam komandos nariui.
- Taip kartojama, kol visos atliekos bus išrūšiuotos.
- Komandai išrūšius visą atliekas, užfiksuojamas estafetės įveikimo laikas bei, kitoms komandoms neatmatant, patikrinamas kiekvienos atliekos išrūšiavimo teisingumas, skiriami taškai. Pavyzdžiui, už kiekvieną teisingai išrūšiuotą atlieką – 1 taškas.
- Po to estafetę atlieka kita komanda, ir taip tęsiama, kol estafetę bus įveikusios visos komandos.
- Komandai, kuri estafetę įveikė greičiausiai, prie taškų, už teisingai išrūšiuotas atliekas, pridedamas papildomas taškas. Laimi komanda, surinkusi daugiausia taškų.

Patarimai ir variantai:

Galite įvesti „sudėtingų“ atliekų, kurios gali suklaidinti (pvz., jogurto indelis, kvitas, plastikinis maišelis, kavos puodelio dangtelis). Po estafetės galite aptarti, kur buvo dažniausios klaidos ir kodėl.

Daugiau žaidimų ir estafetėčių pasiūlymų rasite dokumento pabaigoje, skiltyje „Papildomos rekomendacijos veikloms“.

Antra dienos dalis: kūrybinės dirbtuvėlės

Antrąją dienos pusę siūlome skirti kūrybinei veiklai, gaminant daiktus iš antrinių žaliavų.

Pasiruošimas veiklai: Iš anksto paruoškite vietą ar specialią dėžę, kurioje vaikai galėtų sudėti iš namų atsineštus daiktus – senus marškinėlius, plastikinius butelius, skardines, laikraščius, žurnalus, kartoną, audinių skiautes, kamštelius ir kt. Vadovams rekomenduojame iš anksto pasirūpinti antrinių žaliavų atsargomis arba rinkti jas stovyklos metu. Papildomai paruoškite reikalingas priemones: žirkles, klijus, lipnią juostą, siuvimo reikmenis, pieštukus, flomasterius, liniuotę, segtukus, dažus, teptukus ir kitus saugiam darbui tinkamus įrankius.

Veiklos eiga: Kiekvienas vaikas arba vaikų grupė kviečiami pasirinkti vieną iš siūlomų kūrybinių veiklų (taip pat visi dienos centro vaikai gali vykdyti vieną pasirinktą veiklą):

- Daugkartinių maišelių gamyba iš senų marškinių – įsisavinama jau panaudotų daiktų antrinio panaudojimo svarba, siuvant ar rišant tvarius maišelius.
- Komiksų kūrimas – vaikai piešia arba rašo istorijas apie klimato kaitos superherojus ar įsivaizduojamą gyvenimą ateities planetoje.
- Teatro dirbtuvės – kuriami ir statomi trumpi spektakliukai apie gamtos saugojimą ar antrinių žaliavų svarbą.
- Atvirukų gamyba – iš žurnalų, laikraščių, kartono kuriami originalūs atvirukai.
- Pieštukinių ar vazonėlių gamyba – iš plastiko butelių, skardinių ir kitų medžiagų gaminami naudingi daiktai.
- Šaškių žaidimo gamyba – vaikai patys pasigamina šaškių žaidimą – rankų darbo lentą ir figūrėles. Šaškių lenta gali būti gamina iš kartoninės dėžės, ant kurios dažais nupiešiami spalvoti kvadratai, žaidimo figūrėlės (šaškės) – iš surinktų butelių, pieno ar sulčių kamštelių.

Kūrybinio proceso metu vaikai skatinami ir patys siūlyti idėjas bei kurti originalius darbus. Tai gali būti žaislai, dekoracijos, aksesuarai ar kiti jų sugalvoti gaminiai. Papildomai vaikai gali naudoti įvairius įrankius ar medžiagas, tačiau būtina užtikrinti, kad darbas vyktų saugiai ir atsakingai.

Pristatymas / refleksija: Pabaigus kūrybinį procesą, vaikai pristato savo darbą: papasakoja apie sumanytą idėją, pasirinktų medžiagų panaudojimą, darbo eigą, iššūkius ir tai, ką naujo sužinojo apie antrinių žaliavų svarbą ir panaudojimo galimybes. Po pristatymų galima surengti trumpą diskusiją: vaikai kviečiami dalintis mintimis, kaip dar būtų galima panaudoti antrines žaliavas, ką keistų savo kasdieniauose įpročiuose ir kodėl svarbu mažinti atliekų kiekį.

Dienos pabaigoje, prieš vaikams išvykstant namo, trumpai pakalbėkite apie kitą dieną planuojamas veiklas ir kaip (jeigu reikia) joms pasiruošti.

IV Diena

Žygis su misija

Ryto ratas. Kadangi ši diena – žygio diena, ryto rato laiką skirkite šios veiklos taisyklių aptarimui. Kartu su vaikais pasikalbėkite apie pagrindinius susitarimus, kurių reikės laikytis žygio metu. Aptarkite ir papildomus šios veiklos tikslus, pavyzdžiui, surinkti pakeliui rastas šiukšles.

Priklausomai nuo planuojamo žygio trukmės, jei turėsite laiko, galite atlikti ir įprastus mankštos pratimus.

Šios **dienos žygį** planuokite po aplinkines apylinkes, į netoliese esantį mišką ar parką. Žygio tikslas – ne tik praleisti dieną gamtoje, bet ir surinkti rastas šiukšles, pasikalbėti apie skirtingą šiukšlių irimo laiką, o vėliau ir teisingai jas išrūšiuoti.

Žygio metu galima žaisti ir atliekų rūšiavimo žaidimus, pavyzdžiui, suskirstant vaikus į komandas, kurios varžytųsi, kuri surinks daugiau šiukšlių ir teisingiau jas išrūšiuos, o veiklos pabaigoje bendroje diskusijoje aptariant, kodėl vienos ar kitos šiukšlės buvo priskirtos prie konkrečios atliekų grupės.

Jei turite galimybę, žygio metu rekomenduojame susiorganizuoti pietus / užkandžių pertrauką gamtoje. Ruošiantis jai, prioritetą skirkite daugkartinio naudojimo arba biologiškai suyrančioms vienkartinėms indams. Taip iškyla taps ne tik laukiama poilsio pertraukėle, bet ir puikiu pavyzdžiu vaikams, siekiant skatinti jų tvaraus naudojimo įgūdžius.

VAIKAI REKOMENDUOJA

Po žygio visiems kartu aptarti, kaip sekėsi, ką pamatė, ką naujo sužinojo ar atrado gamtoje. Aptarimą galima organizuoti gamtoje – surengti iškylą su užkandžiais (kepti šašlykus). Grįžus į vaikų dienos centrą, siūloma nupiešti, ką vaikai matė žygio metu. Taip pat siūloma žygio metu pasodinti po medelį.

V Diena

Stovyklos uždarymas

Stovyklą uždaryti / pabaigti rekomenduojame atliekant prasmingą, klimato kaitai poveikį turinčią veiklą – **medžių sodinimo akciją**. Jei neturite galimybių šią akciją įgyvendinti dėl organizacinių, administracinių kliūčių arba ją, pagal pateiktas vaikų rekomendacijas, suplanavote ir įgyvendinote žygio metu, galima rinktis vieną iš alternatyvių veiklų (kurios nebuvo vykdytos ankstesnėmis stovyklos dienomis): ekskursiją arba stovyklos metu pagamintų darbelių ar piešinių parodą, madų šou iš antrinių žaliavų, kuriuos galėtumėte pristatyti vaikų tėveliams ar net platesnei miestelio bendruomenei. Galite organizuoti teatro dirbtuves, kurių metu sukurtą vaidinimą, esant galimybei, galėtumėte pristatyti, pavyzdžiui, minint kasmetinę Klimato savaitę rudenį.

Šią dieną svarbu rasti laiko stovyklos apibendrinimui, pasidalinti žiniomis ir kartu garsiai įvardinti, kaip stengsimės koreguoti savo pačių elgesį ateityje, kad išsaugotume savo planetą A. Taip pat rekomenduojame vaikus apdovanoti iš anksto pasiruoštais stovyklos medaliais, padėkos raštais ar mini suvenyrais.

**Gražių emocijų ir įkvepiančių patyrimų
Jums ir Jūsų dienos centro vaikams!**

PRIEDAI

Vaikų rekomendacijos vasaros stovykloms

Svarbu stovyklos metu skirti laiko poilsiui, laisvam laikui, pavyzdžiui, galima būtų stovyklos dienotvarkę dėti taip: ryto ratas, pirmoji suplanuota veikla visiems kartu, pietūs, valanda laisvo laiko vaikams ir tada antroji suplanuota tos dienos veikla. Vaikai mini, jog yra svarbu tarp veiklų turėti laiko pabendrauti su draugais bei laiko žaidimams, nesusijusiems su stovyklos tema (pavyzdžiui, futbolui, slėpynėms, gaudynėms ir t. t.)

Būtų puiku, jeigu stovykla vyktų ne dienos centre.

Vaikai norėtų slaptų, netikėtų užduočių / staigmenų. Pavyzdžiui, galbūt galima būtų vieną iš čia pateikiamų stovyklos veiklų paruošti vaikams kaip staigmeną ir veiklos nepristatyti ryto rato metu.

Stovyklos pabaigoje vaikai norėtų gauti diplomus ar padėkas už dalyvavimą ar apdovanojimų, nuotraukų su stovyklos vadovais prisiminimams.

Protmūšio klausimai

1. Kas yra klimato kaita?

- A) Mėnulio fazių kaita
- B) Ilgalaikiai pokyčiai Žemės klimato
- C) Kasdienis orų pasikeitimas

Teisingas atsakymas: B

2. Kuris dujų tipas labiausiai prisideda prie klimato kaitos?

- A) Deguonis
- B) Vandeniš
- C) Anglies dioksidas (CO₂)

Teisingas atsakymas: C

3. Kas yra šiltnamio efektas?

- A) Efektas, kai augalai greičiau auga
- B) Saulės šviesa, sulaikoma atmosferoje
- C) Ledo tirpimas kalnuose

Teisingas atsakymas: B

4. Kaip galime sumažinti klimato kaitą?

- A) Išjungdami šviesas, kai jų nereikia
- B) Daugiau važinėjami mašinomis
- C) Švaistydami vandenį

Teisingas atsakymas: A

5. Ką daro medžiai, padedantys kovoti su klimato kaita?

- A) Gamina šiuokšles
- B) Išskiria CO₂
- C) Sugeria CO₂ ir gamina deguonį

Teisingas atsakymas: C

6. Kas yra atsinaujinanti energija?

- A) Energija, kuri baigiasi
- B) Energija iš gamtos šaltinių - saulės, vėjo, vandens
- C) Energija iš plastiko

Teisingas atsakymas: B

7. Kaip klimato kaita veikia gyvūnus?

- A) Jie tampa stipresni
- B) Jie turi keisti gyvenamą vietą arba nyksta
- C) Jie gyvena vandenyje

Teisingas atsakymas: B

8. Kuris yra svarus energijos šaltinis?

- A) Saulė
- B) Nafta
- C) Anglis

Teisingas atsakymas: A

9. Kodėl svarbu rūšiuoti šiuokšles?

- A) Kad namai būtų tvarkingi
- B) Kad mažiau terštume gamtą
- C) Kad turėtume daugiau plastiko

Teisingas atsakymas: B

10. Kuo skiriasi oras nuo klimato?

- A) Oras yra šiltesnis už klimatą
- B) Oras - trumpalaikis, klimatas - ilgalaikis
- C) Klimatas keičiasi kasdien, oras - kas dešimtmetį

Teisingas atsakymas: B

11. Ar galima klimato kaitą sustabdyti vienam žmogui?

- A) Ne, tai neįmanoma
- B) Taip, jeigu jis stiprus ir atsakingas
- C) Ne vienas, bet kiekvienas gali prisidėti

Teisingas atsakymas: C

12. Kodėl tirpsta ledynai?

- A) Dėl daugiau saulėtų dienų
- B) Dėl padidėjusios temperatūros
- C) Dėl jūros bangų

Teisingas atsakymas: B

13. Koks transportas mažiausiai teršia gamtą?

- A) Dujomis varomas automobilis
- B) Dviratis
- C) Lėktuvas

Teisingas atsakymas: B

14. Ką reiškia „globalinis atšilimas“?

- A) Žemė tolsta nuo Saulės
- B) Vidutinė Žemės temperatūra kyla
- C) Visi šalčiai nyksta

Teisingas atsakymas: B

15. Kodėl kyla daugiau miškų gaisrų?

- A) Žmonės daugiau iškylauja gamtoje
- B) Dėl sausros ir karštesnio klimato
- C) Dėl atsiradusių naujų medžio rūšių

Teisingas atsakymas: B

Papildomos rekomendacijos veikloms ir naudingi informacijos šaltiniai

Naudingi šaltiniai stovyklai pasiruošti:

- [Pradžia - Klimato kaita](#)
- [Kaip sustabdyti klimato kaitą? Patarimai gyventojams - Klimato kaita](#)
- [Kodėl gebėjimas prisitaikyti yra būtinas? - Klimato kaita](#)
- [Kaip kalbėti su vaikais apie klimato kaitą? - Vaiko dėžutė](#)
- [TESTAS: klimato kaitos iššūkis!](#)
- [Klimato muziejaus naujienos ir renginiai - Klimato muziejus](#)

Kur nuvažiuoti su vaikais?

- Energetikos ir technikos muziejus Vilniuje (ir Klimato muziejus)
- Mokslo sala Kaune
- Klaipėdos jūrų muziejus
- Atliekų rūšiavimo ir perdirbimo centras „Žalias taškas“
- Saulės ir vėjo jėgainių parkas
- Vietinės miškų urėdijos

Eksperimentai

TAMSUS IR ŠVIESUS PAVIRŠIUS

Ko Jums reikės?

- Dviejų vienodų paviršių (pavyzdžiui, popieriaus lapų – vieno balto, kito juodo)
- Termometro arba bekontakčio termometro
- Saulėtos vietos arba kaitrios lempos

Eksperimento atlikimo eiga:

1. Padėkite abu paviršius šalia vienas kito po saule / lempa.
2. Po 15–30 min. pamatuokite jų paviršiaus temperatūrą.
3. Kuris paviršius šiltesnis?

Kas vyksta?

Šis eksperimentas – skirtas suprasti, kaip paviršiaus spalva veikia temperatūrą – aktualu kalbant apie ledo tirpimą ir miestų „šilumos salas“.

Tamsūs paviršiai sugeria daugiau šilumos. Ledo tirpimas Arkties regione pakeičia baltą sniegą į tamsią žemę ar vandenį – tai dar labiau spartina atšilimą.

RŪGŠTĖJANTIS VANDENYNAS

Ko Jums reikės?

- Acto
- Mažos kriauklytės arba kiaušinio lukšto (kalcio karbonatas)
- Stiklinės ar indelio

Eksperimento atlikimo eiga:

1. Į stiklinę įpilkite acto.
2. Įdėkite kriauklytę ar kiaušinio lukštą.
3. Stebėkite burbuliukus – tai tirpimas.
4. Po kelių valandų lukštas taps trapus ar net ištirps.

Kas vyksta?

Šis eksperimentas parodo, kaip anglies dioksidas (CO₂) veikia vandenyno rūgštingumą ir jūros gyvybę. Anglies dioksidas (CO₂), ištirpęs vandenyje, virsta rūgštimi. Ji pažeidžia gyvūnų, turinčių kriaukles, skeletus ir koralus.

Žaidimai ir estafetės

DVIRAČIŲ STOTELĖ

Dalyviai turi kuo greičiau įveikti pažymėtą atstumą, važiuodami dviračiu, balansiniu dviračiu ar paspirtuku, išlaikydami saugumą ir drausmę (skatinant ekologišką transportą).

Reikalingos priemonės ir pasiruošimas:

- Dviračiai, balansiniai dviračiai arba paspirtukai (priklauso nuo dalyvių amžiaus)
- Šalmai (saugumui užtikrinti)
- Žymėjimo priemonės: kūgiai, juostos, žymekliai trasai pažymėti
- Mažos kliūtys (pvz., važiuoti tarp kūgių, sustoti prie „pėsčiųjų perėjos“ ir pan.)
- Starto ir finišo ženklai
- Laikmatis

Kaip žaisti:

- Paruošiama trasa (tiesi arba „gyvatėlė“, su kliūčių ruožu) su starto ir finišo linijomis.
- Prie starto pastatomas vienas dviratis / balansinis dviratis / paspirtukas.
- Vaikai suskirstomi į komandas po 4-6 vaikus.
- Pirmoji komanda išsirikiuoja prie starto linijos.
- Pirmasis dalyvis užsideda šalną, sėda ant transporto priemonės ir važiuoja pažymėta trasa iki finišo.
- Grįžta ir perduoda transporto priemonę kitam komandos nariui (priklauso nuo trasos tipo – ratu ar pirmyn / atgal).
- Visi komandos nariai paeiliui įveikia trasą. Užfiksuojamas trasos įveikimo laikas.
- Po to estafetę atlieka kita komanda, ir taip tęsiama, kol estafetę bus įveikusios visos komandos.
- Laimi komanda, kuri greičiausiai įveikia visą trasą.

VANDENS IŠSAUGOJIMO IŠŠŪKIS

Dalyviai turi pernešti vandenį iš vieno indo į kitą, naudodami įvairius netradicinius būdus. Kuo mažiau vandens išsilies – tuo geriau!

Reikalingos priemonės ir pasiruošimas:

- 2 indai: vienas – su vandeniu (starto taške), kitas – tuščias (finišo taške, už 5–10 m)
- Netipiškos vandens pernešimo priemonės (pavyzdžiui: šaukštas, puodelis su skylute, kempinė, šiaudelis)
- Matuoklis (pavyzdžiui, matavimo indas), skirtas įvertinti, kiek vandens pernešta
- Laikmatis

Kaip žaisti:

- Vaikai suskirstomi į komandas po 4-6 vaikus.
- Pirmoji komanda išsirikiuoja prie starto linijos.
- Starto taške – indas pilnas vandens. Finišo taške – tuščias indas.
- Nustatomas laikas (pvz., 3 minutės) arba skaičius bandymų (pvz., kiekvienas dalyvis perneša vandenį po 1 kartą).
- Dalyvis pasirenka vieną vandens pernešimo priemonę ir su ja bėga, eina arba ropoja iki finišo taško, nešdamas vandenį.
- Įpila į tuščią indą tiek vandens, kiek liko.
- Grįžta ir perduoda priemonę kitam komandos nariui (jeigu naudojamas šiaudelis, tuomet būtina užtikrinti, kad kiekvienas vaikas turėtų po atskirą, tik jam skirtą šiaudelį (užtikrinant higieną).
- Taip tęsiasi, kol praeina skirtas laikas arba visi atlieka užduotį.
- Pasibaigus laikui arba užduotį atlikus visiems komandos nariams, matuojama, kiek vandens pernešta į finišo taške esantį indą.
- Po to estafetę atlieka kita komanda, ir taip tęsiama, kol estafetę bus įveikusios visos komandos.
- Laimi komanda, kuri pernešė daugiausiai vandens.
- Refleksija: po veiklos galite paklausti vaikų, kaip jie jautėsi, kai išsiliedavo vanduo, trumpai pakalbėkite apie vandens kaip išteklius vertinimą, aptarkite, kaip kasdieniame gyvenime galime taupyti vandenį (pavyzdžiui, užsukti čiaupą, naudoti lietaus vandenį laistymui ir pan.).

Galimi vandens pernešimo būdai:

- Kempinės metodas – vaikai turi pasemti vandenį į kempinę, nubėgti iki kito indo ir išspausti vandenį į jį. Kempinė simbolizuoja dirvožemį, kuris sugeria ir išsaugo vandenį.
- Šaukšto metodas – kiekvienas dalyvis turi pernešti vandenį šaukšte iki kito indo, stengdamasis jo neišlieti.
- Šiaudelio metodas – vaikai bando pernešti vandenį įsiurbdami jį į šiaudelį ir perbėgę greitai išpūsti į kitą indą. Tai parodo, kaip sunku transportuoti vandenį ilgais atstumais, kaip tai daroma kai kuriose pasaulio vietose.
- Skylėto puodelio metodas – komandos gauna puodelį su mažomis skylutėmis ir turi kuo greičiau pernešti vandenį į kitą indą, kol jis neišbėgo. Tai atspindi vandens nuotėkio problemą dėl senų vamzdynų ir infrastruktūros trūkumų.

ŠARADOS

Dalyviai per gestus, mimiką ar kūno kalbą turi perteikti aplinkosaugos ir klimato kaitos sąvokas ar veiksmus, kad kiti vaikai atspėtų, kas vaizduojama.

Kaip žaisti:

- Suskirstykite vaikus į komandas po 3-6 dalyvius.
- Paruoškite šaradų lapelius su teminiais žodžiais ar frazėmis (žr. pavyzdžius toliau).
- Reikalingas laikmatis (pvz., 1 minutė vienam bandymui).
- Vienas komandos narys traukia lapelį ir be žodžių, be garsų vaidina tai, kas parašyta.
- Komandos draugai turi per nustatytą laiką (pvz., 1 minutę) atspėti. Jei atspėja – gauna tašką.
- Galima turėti keletą turų, kol visos komandos pasirodo vienodai kartu.
- Laimi ta komanda, kuri per visus turus surenka daugiausiai taškų.

Pavyzdinės užduotys šaradų lapeliams: tirpstantis ledynas, medžio / miško kirtimas, škvalas, karštis, vėjo jėgainė, elektromobilis, važiavimas dviračiu, vaikščiojimas pėsčiomis, daugkartinio puodelio naudojimas ir pan.

Patarimai: kad būtų smagiau, galima sukurti sunkumo lygius (lengvas, vidutinis, sunkus); galima pasitelkti šiek tiek kūrybos – pvz., teminę muziką fone, žalią dekoraciją; po žaidimo trumpai aptarti sąvokas, kaip pavaizduoti dalykai susiję su klimato kaita.

Saugumo užtikrinimas stovyklos metu

Siekiant užtikrinti vaikų saugumą dienos stovyklos veiklų metu, rekomenduojame:

1. Saugumo užtikrinimo įvertinimas prieš prasidedant stovyklai:
 - įsitikinti, jog kontaktą su vaikais turėsiantys darbuotojai, savanoriai, praktikantai, partneriai, paslaugų teikėjai ir kiti asmenys yra saugūs vaikams, t. y. atlikta jų patikra (pavyzdžiui, pateiktos neteistumo pažymos, rekomendacijos) ir jų elgesys nekelia pavojaus vaikams;
 - užtikrinti, jog kiekvienas už dienos stovyklos organizavimą atsakingas asmuo yra apmokytas teikti pirmąją medicininę pagalbą, turi tą patvirtinantį galiojantį pažymėjimą;
 - užtikrinti pirmosios medicininės pagalbos rinkinių prieinamumą esant pirmosios medicininės pagalbos poreikiui;
 - užtikrinti, jog patalpos ar erdvės, kuriose vyks veiklos, nekelia pavojaus vaikams susižeisti;
2. Teisėtų vaikų atstovų informavimas, sutikimai:
 - surinkti tiek vaikų, tiek jų teisėtų atstovų raštiškus sutikimus dėl vaikų fotografavimo, filmavimo ir / ar jų atvaizdų panaudojimo, jei tokias veiklas numatote vykdyti;
 - surinkti informaciją apie vaikų alergijas maistui, augalams, gyvūnams;
 - aptarti su jų teisėtais atstovais būdus, kuriais užtikrinsite vaikų saugumą dienos stovyklos metu;
 - aptarti bendrą vaikų sveikatos būklę su teisėtais jų atstovais, siekiant užtikrinti, jog visos dienos stovyklos veiklos (ypatingai tos, kurių metu vaikai patiria didesnę fizinę krūvį) yra kiekvienam stovyklautojui tinkamos ir nekelia pavojaus jų sveikatai. Rekomenduojama surinkti šią informaciją iš tėvų raštu, t. y. vienas iš tėvų / globėjų turi pasirašydami patvirtinti, kad vaikas neturi sveikatos sutrikimų (arba nurodyti, kokį sveikatos sutrikimą vaikas turi) ir kad jie sutinka, jog, esant reikalui, tėvai sutinka, kad vaikui būtų teikiama būtinoji medicininė pagalba.
 - prieš vykstant į išvyką reikėtų surinkti raštiškus vaikų teisėtų atstovų sutikimus dėl vaikų atstovavimo gydymo įstaigoje esant skubios medicininės pagalbos poreikiui išvykų metu, jei tokias veiklas numatote vykdyti;
3. Saugumo užtikrinimas stovyklos metu:
 - priminti vaikams apie tai, kaip atpažinti netinkamą elgesį jų ar kitų vaikų atžvilgiu, bei pasirūpinti, kad visi stovyklautojai būtų informuoti, kam ir kokiais būdais pranešti apie netinkamą elgesį jų atžvilgiu.
 - pasirūpinti, jog vaikai turėtų visus reikalingus kontaktus tų asmenų, su kuriais gali susisiekti jiems pasiklydus ar nutikus kitiems nepageidaujamiems nutikimams;
 - pirmos stovyklos dienos metu su vaikais rengiamų susitarimų metu aptarti ir saugaus elgesio taisykles veiklų (tiek centre, tiek lauke) metu;
 - prieš vykdant stovyklos veiklas lauke pasirūpinti apsaugos nuo erkių ir kitų vabalų bei vabzdžių priemonėmis, kepuraitėmis nuo saulės, apsauga nuo saulės siekiant išvengti nudegimų (pavyzdžiui, kremu), pakankamu kiekiu vandens stovyklautojams bei aptarti šias apsaugos priemones su teisėtais vaikų atstovais;
 - pasirūpinti, jog visi stovyklautojai turėtų patogią, aktyvesnėms veikloms (pavyzdžiui, mankštoms, žygiams, judriems žaidimams ir pan.) pritaikytą aprangą ir avalynę;
4. Saugumo užtikrinimo rekomendacijos dalinantis nuotraukomis ar kita medžiaga socialiniuose tinkluose:
 - visais atvejais prieš fotografuojant ar filmuojant paklausti vaikų, ar jie nori ir sutinka būti fotografuojami, filmuojami ir viešinami jų atvaizdai planuojamuose kanaluose.
 - užtikrinti, kad nuotraukos, filmai, vaizdo medžiaga ir kt. vaizduotų vaiką pagarbiai ir oriai būdu, o ne kaip pažeidžiamus ir nuolankius asmenis. Visuose atvaizduose paramos gavėjai turi būti tinkamai ir tvarkingai apsirengę (pavyzdžiui, ne su maudymosi aprangomis) ir pozuoti taip, kad nekiltų jokių seksualinio pobūdžio prielaidų ar užuominų.
 - užtikrinti, kad vaikų ir jaunų žmonių, pavaizduotų nuotraukose (įskaitant ir elektroninio formato nuotraukose) identitetas nebūtų atskleistas. SVARBU: saugumo sumetimais, NIEKADA neatskleidžiami visi trys paramos gavėjus padedantys atpažinti identifikatoriai – vardas ir / ar pavardė, vieta bei atvaizdas.

Šis saugumo rizikų valdymo sąrašas nėra baigtinis – jis priklauso nuo veiklų, kurias pasirinksite vykdyti dienos stovyklos metu!

Kilus klausimams dėl vaikų saugumo užtikrinimo, maloniai kviečiame susisiekti el. pašto adresu saugus.vaikas@savethechildren.org.

